

Laikus betegségnarratívák és online közösségek (e-mental health community) – Online depressziós fórumok szöveganalitikai elemzése

Az előadás az elmúlt években kutatócsoportunk által végzett online depressziós fórumokra irányuló vizsgálódások néhány tanulságát foglalja össze. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a depresszió legátfogóbb megközelítései a biologizáló, pszichologizáló és társadalmi okokkal magyarázó modell miként képződik le az online közösségek diskurzusaiban. Mivel ezek az értelmezések maguk is konstitutív részét képezik a depressziós életvilágnak és identitáskonstrukciónak, így laikus keretezésük központi szerepet játszik a depresszióval való megküzdésben. E mintázatok feltérképezése érdekében az online depressziós fórumokat különböző természetes nyelvfeldolgozási módszerekkel (natural language processing) elemeztük (N=~70 000 hozzászólás).

Az előadásban két topikmodell tanulságairól lesz szó. Első lépésben a fórumokon zajló kommunikációt abból a szempontból elemezzük, hogy milyen ideáltipikus mintázatok azonosíthatók az attribúciók (biologizáló, pszichologizáló, társadalmi szenvedésre utaló) és interakciós formák (információcsere, laikus tanácsadás, tapasztalati segítség) szintjén. Második lépésben arra teszünk kísérletet, hogy a covid-járvány laikus depressziós diskurzusokra gyakorolt hatását feltérképezzük.

Következtetéseink szerint egyfelől megállapítható, hogy a társadalmi megközelítés marginális, a biomedikális diskurzus alulreprezentált a laikusok vitáiban, míg a pszichológiai diskurzus összességében domináns szerepet játszik. Még ha a szereplők tisztában is vannak a depresszióhoz hozzájáruló társadalmi mechanizmusokkal, elhanyagolják ezeket a tényezőket, amikor az ellenintézkedések mérlegelésére kerül sor. A covid nem alakította át alapvetően ezt a diszkurzív teret, hangsúlyeltolódás ugyanakkor több szinten is kimutatható volt: a szakértői diskurzusok szintjén a biomedikális panelek viszonylagos megerősödése említhető; az általános diszkurzív tendenciák szintjén a kontingencia növekedését és a diskurzus kereteinek fragmentálódását kell kiemelni; emellett megjelent egy új topik is, ami az elérhetetlenné váló intézmények kritikáján alapult.